

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
40-ik szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.**Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petsor tér-
fogata 12 fillér.
Bélyegdij minden beiktatás
után 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Márczius Idusa előtt.

Márczius Idusán ünnepelni szoktunk!

Törvényhozási esekelmény nélkül, a nemzet pusztá közérzete által lett e nap ünneppé szentelve.

A mult történeti határköve, és egy szebb jövő hajnalpirja volt e nap 50 év előtt.

Az inspirálta akkor a lelkeket, hogy a lelkiismeretet koporsóba zárni, a gondolatot a reakció árnyával elsötétíteni, a szabadszólást bilincsekbe verni, a szabadság intézményeit a fejlődés útján lüktető szívvel, duzzadó kebelvel haladó nemzetől elrabolni nem lehet.

A középkori rendiség politikailag korhadt, de elég vastag védőbástyáit összetörni, az egész társadalmi rend alapjait a demokratia elvein újrapépíteni, a közjogi függetlenséget a gazdasági, szellemi és politikai haladás biztosítására kivívni, ezek voltak az ötven év előtti Idus korszakának éltető elemei.

A vér az utcákon még nem patakzott, a demokratia felszabadult tömegei nem rohanták meg az alkotmány kipróbált őreit, a nemesi rendeket, a kastélyt nem fenyegette a felszabadult és örömtől mámorba jutott jobbagy lángoló esővája, a szabadjára engedett polgári elem nem táplált gyűlöletet a helyzet volt urai, a nemesség iránt: inkább mindenki a hazafias öröm, boldogság árjában uszott, boldog volt mindenki, jobbagy, polgár és nemes, sőt a nemesekeket látjuk a demokratia küzdelmében első helyen, midőn minden kényszer nélkül önkényt mondanak le minden előjogról.

Vértelen, dicső volt a szabadság ünnepének keresztelője!

És mégis forradalom volt az akkori idők jelensége.

Forradalom a szívben, a lelkekben, forradalom, a mely rombolt és nyomban mindjárt a lerombolt épület helyett még dicsőbbet alkotott; forradalom, a mely a lelkeket és szíveket megtisztította, és a szabadság templomát felépítette.

Sok idő, ötven év mult el azóta. A mostani nemzedék látja az akkori idők alkotásainak nagy és fényes eredményeit, az akkor alkotó nemzedék kihaltó felben van, mi dicső érzelmekkel tekintünk

vissza ama kornak történelmi napjaira, de kérdés, vajjon az akkori kornak még élő alakjai nem a csalódás érzetével vannak-e eltelve, látva a mai korszak egyes beteges, sőt elég sötét viszonyait!

És nekünk ünnepre kell készülnünk mégis!

Ünnepre készülni, és méltóan ünnepelni! Ám ünneplésünk külső fényvel, tüntetéssel, lelkesedéssel, ha teljes is lesz, ha a vármegye, a város, a társadalom és a társadalmi intézmények mégis ragadják az alkalmat, hogy márczius idusának emlékét méltóan ünnepeljük meg, mégis az ünnep akkor lesz teljes, ha ama korszak szelleméből, az elméket, lelkeket forrongásba hozó eszméiből annyit szívunk magunkba, a mennyi a mai közszellem megtisztításához, újabb, életerős alkotásokhoz, és egy jobb jövő felebrehozására szükséges.

Mert lássuk be, hogy az eszményi harcokat a kenyérért való harez váltotta fel! Nyomába lépett a szocializmus réme, a maga nyomasztó mesztelenségével, és márczius idusán keresve az orvosságot, megtaláltuk azt a statárium, bitófa, katonai karhatalom, erőszak és a sajtószabadság megnyirbálásában

És éppen a rém megjelenéskor támad fel márczius idusának szelleme, mely a lelkekbe a hazug szocialis, anarhista forrongások helyébe a lelkek igazi forradalmát van hivatva hozni, a mely igazi márcziusi szellemben a vérző sebet gyógyítani, és nem a sebet még inkább felszakítani kívánja: a mely új és a nép javát s boldogulását ezéző alkotásokra törekszik, a mely a közerkölesök undorító mocsarait levezetni, a nemzeti közszellem talaját megtisztítani, a korrupciót kiirtani, a törvényeket végrehajtani, a közrendet a fennálló eszközökkel megvédeni és újabb eszközökkel fejleszteni akarja, a mely azért, mert vannak bűnösök, kik a szabadsággal viszálnak, meg nem kívánja, hogy a szabadság öngyilkosságát kövessen el, és a nemzetől elvonassék függetlenségének, szabadságának, nemzeti fejlődésének legfőbb biztosítóka, a szabad sajtó, — nem kívánja, hogy ennek feje, karja vagy lába amputáltassék.

És ép azért, aki visszatekint a multa, az ne

felejtse tekintetét csak a multon, de tekintsen a jövőbe is!

Márczius Idusa előtt állunk, ötven éves multat ünnepelünk, de kell, hogy ezen ötven év után e napnak új jövőt biztosítsunk.

Ettől a szellemtől felvértezve lépünk a szabadság templomába márczius Idusán, ez a szellem ünnepelje a multat és legyen biztosítóka a jövőnek!

Egy kis kultur-politika.

II.

Taukerületem minden részéből tömegesen érkeznek hozzám a kérdezősködések az iránt, hogy mi legyen a szabályszerű eljárás arra az esetre, ha valamely községben *állami jellegű* elemi iskolát óhajt az ottani érdekelt-ség fölállítani, és mik azok a feltételek, a melyek az állammal kötendő szerződésben pontról-pontra elsorolandók?

Erre nézve fölvilágosításul adhatom, hogy a közoktatási miniszterium „megkívánja mindazon községektől, melyek állami iskolát kérnek, hogy erre a tőlük telhető legmesszebb menő áldozatot meghozzák. Kívánja tehát a községektől, hogy biztosítsák az állami elemi népiskola törvényeszerű elhelyezését most és az iskola fejlesztésekor; biztosítsák az iskolaépületek állandó jövedelmének tartását, fűtését és tisztogatását; járuljon a község, esetleg a csatlakozó hitközség is az állami iskola fenntartásához legalább oly összeggel, mint amennyit kitesz az 1893. 29751. számú körrendelet alapján megállapított tanítói javadalom; — a község az illető hitközségekkel egyetértőleg gondoskodik az állami iskolában a hitoktatás díjazása felől; — biztosítandó a tanítói állások után évi 12 futas nyugdíjjarulék s a 15 kros nyugdíjilletékek megfelelő évi átalány, továbbá a felvételi és tandíjak helyett bizonyos évi átalány, a mely esetben az állami elemi iskolában *teljesen ingyenes oktatás leendő*; — végre az állami iskolával kapcsolatban szervezendő gazdasági ismételő iskola gyakorlati tanításához szükséges megfelelő és felszerelt gyakorlati tér (faiskola) éppen a község jól fel-fogott érdekében *szintén biztosítandó*. Az itt részletezett hozzájárulások a községekre nézve új terhetek nem képeznek és törvényes alappal bírnak; ezeknek megajánlását tehát annyival inkább elvárhatja a miniszterium a községektől, mivel az által nem csak jelenben biztosítják népoktatásuk mintaszerű voltát, hanem egyszersmindenkorra lerávnak népoktatási terüket, megszabadulnak a jövő fejlesztés költségeitől, ily módon más községekkel szemben nagy előnybe jutnak.

Nem zárkózik el azonban a miniszterium az elől, hogy a fennebb részletezett hozzájárulásokon egyes oly kivételes esetekben *könnyítsen, a midőn a községek be-*

TÁRCSA.

Rási pör.

Irta: MIHÁLYFALVY.

Ködös októberi napon együtt legeltették ökreiket a felső-rási erdő alján Felső Baka Mihály és Zabos Kasza András, élemedett parasztok. Mindenik közel volt már hetvenedik évéhez s alig voltak már egyébre alkalmasok, mint az ökrök őrzése.

A két öreg ember kevés meleget sugárzó, inkább csak füstölög, mint lángoló tűz körül melegedve, a régi jó időkről, az átélt tapasztalatokról diskurált, s visszaesalta képzeletükbe a hű emlékezet azt a boldog időt, amikor még 6-7 esztendő gyermekek voltak és miképp most, együtt őrizték az ökröket.

Az elmúlt idők fölötti elmélkedés közben a bágyadt fényű őszi nap lassan fölhajtotta a tájat elborító ködöt s nem várt hevességgel tüzött a két öreg paraszt ködmeneire, amit azok a reggeli hideg ellen huztak magokra.

— Hej, hej, — szól Zabos Kasza András, miközben ködménét levelet — boldog idők, boldog napok is voltak azok, Mihály komám! Sohase felejttem én azt el!

— De még én se — állítja Felső Baka Mihály. Hiszen ezen az oldalon őrizték akkor is az ökröt, ugy-e András komám, mikor a régi megboldogult Kampás tanító uramnak megbázták a harangot. Ej, ej, — hogy elmegy az idő. Pedig ugy emlékszem rá, mintha csak tegnap lett volna.

— Én is, — erősíté az öreg András.

És újra csak elgondolkozott mind a kettő. Egyszerre mosolyra szélesedik a Felső Baka Mihály arca s pajkosság sugárzik ki szürke szeméből. Oda fordul társához és így szól:

— András komám! Ugyan tudnánk-e még gyer-

mekek lenni? Hiszen itt nem hall, nem lát senki leg-főlebb az ökrök. Azok meg nem beszélnek. Nem próbál-nánk-e meg? . . .

— Hát én nem bánom — feleli Zabos Kasza András. De lát, hogy próbáljuk azt meg?

— Hát csak ugy, hogy olyan gyerekesen fogunk beszélni, mint hatvan esztendő előtt. — Hát te Andisz, nem vad-e még éhez? — folytatja selypítve az öreg.

— De bizon medennem már én isz a szép asszon főztét — felel a másik hasonlóan selypítve.

Ezen aztán nevetni kezd mind a kettő. Olyan furcsa is az, ha két 70 esztendő vén ember gyerekesdit játszik, hogy nem lehet megállani nevetés nélkül. De tetszik a dolog mind a kettőnek és folytatják a diskurzust épen ugy, mint 60 esztendő előtt. Ha valaki ballaná a két selypítő öreg gyereket, meghalna nevetében.

Ekközben fölpszikálják a tüzet s hozzáfognak a szalonnasütéshez.

Az ökrök kissé etávoztak öreiktől s nehogy a közeli vetésben kárt tegyenek, vissza kellene őket fordítani.

— Miszta te, fojdi boczi — mondja Zabos Kasza András a társának, mire ez szó nélkül fölkel s elmegy az ökröket visszafordítani.

De míg Zabos Kasza András egyedül marad a tűz-nél és a szalonnánál, minden hosszas ceremónia nélkül megette tréfából a Felső Baka Mihály szalonnáját is. Mikor az visszajött az ökröktől, csodálkozva keres, eltűnt szalonnáját:

— Andisz te, hoj piczi? (*piczi = gyermeknyel-ven *hus, szalonna*).

— Mamma** — válaszol kedélyesen a másik öreg. (**mamma = gyermeknyelven *enni*).

Megesóvalta a fejét erre az öreg Mihály, de bosszankodását türtöztette, csöndesen eszegette magában kenyerét és folytatta a játékot.

Egy idő mulva ismét közel mentek a vetéshez az

ökrök. S miután azok megfordítását az ökrök rendszeren fölváltva szokták teljesíteni, most Mihály figyelmeztette társát, hogy: „fojdi boczi!“

Zabos Kasza András elment az ökröket megfordítani, miközben Felső Baka Mihály a társa ott hagyott ködménét hirtelen bedobta a tűzbe s mire az visszajött, a ködmene össze volt égve.

— Hoj közsi? (*közsi = gyermeknyelven *köd-men*). — kiált föl Zabos Kasza András.

— Já zszisza** (**szisza = gyermeknyelven *tűz*) — felel flegmával Felső Baka Mihály.

De a teremtését, komám, nem oda Buda — förmed rá mérgesen és felnőtt dialektusban Zabos Kasza András. Ebben már nem értek tréfát! Ha megégette a ködmene-met, fizesse meg, vagy törvény elébe viszem a dolgot.

A két öreg összekapott a ködmén miatt s azonkívül, hogy a jó indult napra busszus este borult, Zabos Kasza András másnap Felső Baka Mihályt, mivel a köd-men árát neki megfizetni nem akarta, a torualljai szolgabírósnál bepanaszolta.

Igy került a furcsa pör az abszolút korszakban olesó dicsőségre vergődött Péczeli szolgabíró elé.

A szolgabíró beidézte a két pörös felet s azok pontosan meg is jelentek.

— Nos, adja elő a panaszát — szól Péczeli az ő szokott nagy hangján, oda fordulva Zabos Kasza András-hoz.

— Hát ugy volt, kérem alássan, — kezdi panaszát, — hogy a Mihály komámmal ökröket őriztünk az erdőalján. Egyszer ő fordította vissza az ökröket a tilos-ból, máskor meg én. Mig ő odajárt az ökröknél, én ad-dig megettem tréfából az ő szalonnáját. A tűz, mig én odajártam, bosszúból az én ködménemet a tűzbe dobta s mire visszaérkeztem, új ködménem összeégett.

— Hát mit szól erre? — fordul Péczeli Felső Baka Mihályhoz. Hát így volt-e?

igazolt rendkívüli szegénysége avagy más, különösen figyelemre méltó tekintet a kivételt indokoltá teszi.

Oly esetekben, midőn valamely hitfelekezeti iskola — az illetékes egyházi főhatóság beleegyezésével — szintén csatlakozik az állami iskolához, kijelenti a miniszterium, hogy ily esetekben az állami iskolához a jelenlegi okleveles vagy 1868. óta működő, esetleg oklevél nélküli tanítók teljes fizetésükkel átvétnének, jövőre pedig mindig az illető község lakosságának hitfelekezeti arányában lesznek az állami tanítók kinevezve, sőt ha az illető hitközség kívánja, az állami tanítóknak meg lesz engedve, hogy a hitközségtől nyerendő külön díjazásért helyben és a tanórákon kívül a kántori teendőket is elvállalják.

A miniszterium által megállapított feltételek tehát általában véve meglehetősen szigorúak. Szerenese, hogy ezek alól, a felmerülő esetek sokfélesége szerint, különböző kivételek történhetnek.

Ilyen kivételekről saját tankönyvben már nekem is van indomásom, mert ahány iskola itt az én hivatalos működésem ideje alatt államosított, vagy a melynek szerződésbeli feltételei eddig elvül megállapítottak: a kivételes állapot minden egyes esetben figyelembe vételt.

Ehhez képest a legtöbb helyen csak azt kívánta a miniszterium az illető községektől és hitközségektől, hogy az iskola elhelyezését és mindenkor jókarban való tartását, továbbá az 5%-os iskolai adót és a 12 frtos, meg 15 kros nyugdíjintézetit járulékokat, s végül az összes dologi kiadásokat (melyekre azonban az 5% adó felhasználható) biztosítsák, a személyi kiadásokat pedig, s néhol a hitoktató díjazását is, az államkincstár terhére a miniszterium vállalta el, azzal a kijelentéssel, hogy az iskolában általános tandíjmentesség hozatik be s a tanulók csakis 25 kr. felvételi díjat tartoznak fizetni, az ebből befolyó jövedelem azonban tanítói könyvtár létesítésére fordítandó.

Ahol a nyelvi viszonyok és a vallásoktatás, meg az istentisztelet berendezése úgy kívánják, egyes esetekben már megengedte a miniszterium, hogy a magyar tan nyelvű állami iskolákban a nem magyar ajkú növendékek saját anyanyelvükben a II. vagy III. osztálytól kezdve megfelelő oktatásban részesíttessenek, ez esetben a tanító (tanítók) kinevezésénél is tekintetbe vétetik az illető lakosság zömének anyanyelve.

Ilyen módon tehát a község lakossága egyszerűen mindenkorra megszabadul a tanítóknak egyenként és a tanulók száma után terményekben és egyéb járandóságokban fizetni szokott adótól, mely néhol valóban aránytalan nagy terhet ró a szülőkre. A felekezeti érdekek és a nemzetiségben gyökerező jogok teljes mértékben biztosítatnak s úgy a kántori teendők viteléről, mint a hitoktatásról egészen megnyugtató gondoskodás történik, s az iskolai ügyek adminisztrációja is kizárólag a helyi értelmiség kezében marad, mert az állami iskolai gondnokság tagjai a községi és egyházi előjáróság képviselői közül neveztetnek ki; az épületek tulajdonjoga pedig marad a községé vagy hitközségé, csupán a használati jog köttetik ki az állami iskola részére.

Különösen könnyű állami iskolát állítani ezen feltételek keretében olyan helyeken, a hol csak egyféle felekezet van, mert ott szerződésileg kiköthető, hogy a tanító örök időkre az ottani lakosság vallásfelekezetéhez tartozó okleveles tanítók közül neveztessek ki.

A hol azonban két- vagy többféle vallásfelekezet van: ott már a felekezetek kölcsönös megegyezése alapján csupán az köthető ki, hogy ha p. o. 2 tanítóra van szükség, az egyik az egyik, a másik a másik felekezethez tartozzék; ha pedig csak egy tanítóra van szükség: az esetben váltokozva egyszer ilyen, máskor amolyan vallású egyén nevezendő ki. A hitoktatásról azonban mindenesetben az illető hitfelekezet érdekeinek szigorú szemellett tartásával történik gondoskodás. Ez még akkor is biztosítható és biztosítandó is, ha az illető hitközség a saját iskoláját, — a mihez föltétlenül törvényszerű joga van, — beszűnteti és esetleg semmivel se járul a leendő állami iskola fenntartásához.

Ha már most valamely község érdekeltsége állami jellegű iskolát akar felállítani, akkor a formászerű hivatalos eljárás következő:

Tartson a község és külön a hitközség képviselőtestülete szabályszerűen és előre kihirdetett közgyűlést s ott mondja ki jegyzőkönyvi határozatban, hogy a miniszterium előbb ismertetett kívánalmi közül melyeket képes

— Igy volt, kérem alássan; szószerint így volt, — bizonyítja az.

— No ha így volt — szolt Péczeli Felső Baka Mihályhoz — hát akkor kend köteles a ködmen árat megfizetni!

— Hiszen, kérem alássan, mind igazság volna ez — mentegőzik Felső Baka Mihály, — csak egy kis baj van a dologban.

— No mi baj, rukkoljon ki vele, — szol a szolgabíró.

— Hát az kérem alássan, hogy mikor ez történt, még akkor én is meg a komám is apró kis gyerekek voltunk.

— Micsoda?... förmed föl a szolgabíró.

— Hát bizony az akkor volt még — folytatja Felső Baka Mihály — amikor még jóformán beszélni se tudtunk.

Zabos Kasza András tiltakozni kezdett, de Felső Baka Mihály oda fordult hozzá és így folytatja: — Hát igaz-e, komám, hogy mikor kend az én szalonnámat megette, én azt kérdeztem: „hoj piczi?“ kend meg azt felelte rá, hogy: „memmamma“.

— Hát ami igaz, igaz — felelt Zabos Kasza András.

— Azután, mikor én a ködment a tűzbe dobtam, kend így kérdezte: „hoj közsü?“, én meg azt feleltem rá: „já zsiszája“.

— Az is igaz... —

— No ha igaz, — kiált közbe Péczeli — hát akkor takarodjanak kendtek! Száz esztendő előtt történt dolgokkal nem vesződöm!

Es kikergette a panaszost is, a panaszoltat is. Így történt, hogy Zabos Kasza András ködmenének jogosan követelt árat sohasem kapta meg.

és hajlandó megajánlani, és mik azok a követelmények, a melyeket a maga részéről a kormánnyal szemben szerződészerűleg biztosítani óhajt.

Megjegyzem, hogyha az iskola elhelyezését és a dologi kiadásokat vagy legalább azoknak egy részét a helyi érdekeltség nem biztosítja, (e dologi kiadások fedezésére azonban az 5%-os iskolai adó felhasználható és beszámítható), s ha a 12 forintos és 15 krajczáros nyugdíjintézetek fejében bizonyos általános összeget meg nem ajánl: az esetben a kísérlet a legtöbb esetben meddő és hiábavaló marad s az egész ügyeket kárba vész.

Mintaképpen és irányadóul bemutatok itt 2 jegyzőkönyvi határozatot, melyeknek tartalma általános körvonalakban leginkább megfelelő arra, hogy valamely községben az állami iskola létesítése biztosíttassék.

Ezen jegyzőkönyvi határozatok a Vattay László rimaszécsi ev. ref. lelkész buzgólkodása folytán Susa községben 1898/99. tanév elejével felállítandó állami iskola miniszterileg elfogadott szervezési feltételeit foglalják magukban is így szólnak:

I. Az egyháztanács határozata:

1. A susai ev. ref. egyházközség átadja a felállítandó állami elemi iskola céljaira örökhasználati joggal, eddig is iskolai célokra szolgált épületét a hozzá tartozó mintegy 600 □-öl kerített együtt, oly kötelezettséggel, hogy az épület jó karban tartásáról örök időkre az egyházközség tartozik gondoskodni s a tanteremnek célszerű iskolai padokkal való felszerelését saját költségén biztosítani.

2. Ezzel szemben az iskolába járó tanköteles gyermekek általános tandíjmentességet élveznek, tartoznak azonban évi 25 kr. felvételi díjat fizetni, a melyből befolyó összeg tanítói könyvtár állítására és gyarapítására fordítandó.

3. Az iskolához mindenkor ev. ref. vallású okleveles tanító (vagy tanítók) nevezendő (nevezendők) ki, a ki (vagy a kik közül legalább egy) a kántori teendőkből is jártas legyen, s ezért valamint a hitoktatásért az egyháztól külön évi 100 frt tiszteletdíjban fog részesíttetni. Minden más egyéb személyi kiadást az államkincstár tartozik fedezni; valamint az iskolának tanszerekkel való ellátását is a közoktatási miniszterium biztosítja.

4. Ezen hozzájáruláson kívül az egyház semmi egyéb kötelezettséget magára nem vállal, csupán azt, hogy a mennyiben az iskola évek folytán talán annyira fejlődne, hogy még egy tanítói állomás szervezésére lenne szükség: a második tanterem felállításáról és fenntartásáról a község és egyház közös erővel tartoznak gondoskodni.

II. A politikai község határozata:

1. Susa község fizet az iskola pénztárába dologi kiadásokra, valamint a tanítói nyugdíjalap 12 frtos és 15 kros járulékaiban fejében átalányképp évi 121 frt 29 krt és ugyanerre a célra megajánlja az állami egyenes adó 5%-át.

2. A második tanterem felépítéséről annak idején az ev. ref. egyházzal együtt gondoskodik.

Ha az ilyen vagy ehhez hasonló formában és tartalommal meghozott határozatok jogerőre emelkednek: kérem azokat jegyzőkönyvi kivonatban mentül előbb hozzam beküldeni, az esetleg átveendő tanító oklevéléről és díjlevegéről (vagy a mi mindegy: a javadalmazásról felvett hatósági jegyzőkönyvnek) hiteles másolataival s arról szóló községi bizonyítvánnyal együtt, hogy mennyi a lakosság és tanköteles gyermekek száma, a vallási és nemzetiségi megoszlás szerint és hogy mennyi a községben kivetett összes évi állami egyenes adó?

Ha ezen adatokat megkapom: azonnal felterjesztést teszek a miniszteriumhoz s azután az onnan leérkezendő utasításhoz képest írásba foglalhatjuk a szerződéseket, melyeknek hatálya azonban csak azon időponttól kezdődik, mikor a törvényhatósági, illetve egyházi főhatósági jóváhagyó záradékkal elláttattak.

A legnehezebb mindenesetre az elhelyezés biztosításának a kérdése, de ezt több helyen olyanképpen oldottuk meg, hogy a község, illetve a hitközség tagjai mindazon terheket, a melyeket eddig a meglévő iskola fenntartásához hozzájárulásként kötelezőleg viseltek, egyszerűen mindenkorra vagy 5—10 esztendői részletekben alapítványképp az iskolai épületek fenntartására szolgáló tőke címén, a község előjárósága, illetve állami iskolai gondnokság pénztárába fizetik s ezen tőkéből, illetve ennek kamataiból fedeztetnek az épületeknek jelenben és jövőben előálló helyreállítási szükségleteinek költségeit. Öt—tiz év múlva ilyen formán az 5% iskolai adón kívül semmi iskolai terhet nem fognak viselni a község lakosai.

Kérem tehát a községi és hitközségi előjáró urakat, iskolaszékeket és tanító urakat, hogy amennyiben községeikben állami iskolákat óhajtanak létesíteni: az esetre ahol szükség, a főesperes, esperes, illetve püspök urak beleegyezését kikérve, a fentebb elsorolt szabályok figyelembe vételével szíveskedjenek eljárni s tájékoztatni engem tüzetesen a felől, hogy

1) minő körülmény teszi szükségessé az állami iskola szervezését?

2) Hány tanerővel volna az állami iskola szervezendő?

3) Mennyibe kerülne az állami iskola évi fenntartása?

4) Erre a helyi jövedelmi forrásokból mily összeg fordítható?

5) Biztosítja-e a község (vagy hitközség) az állami iskola elhelyezését és dologi szükségleteit?

6) A hitoktató díjazásáról gondoskodhatik-e az illető hitközség vagy ezen díjazást, valamely elfogadható indok alapján, az állampénztárból kéri utalványoztatni?

7) Minő a község vagyoni helyzete? pótdója mennyi?

8) Az összes állami egyenes adók után az 5% iskolai adó mennyi lehet?

Ha egyes községekben már a jövő tanévre óhajtanának állami iskolát szervezni: az esetre kérem az előjáró urakat: szíveskedjenek a fenti tájékoztató adatokat, legalább hozzávetőleges számításban, velem még folyó év márczius 20-áig közölni.

Rimaszombat, 1898. február 20-án.

Józsa Antal.

Pénzüntézetek közgyűlése.

A „rimaszombati Takarékpénztár“ vármegyénk a kitűnő hírű, előkelő pénzüntézet február hó 24-ikén tartotta évi közgyűlést a részvényesek élénk érdeklődése mellett. — Az évről-évre izmosodó, emelkedő pénzüntézet forgalma az elmúlt évben jelentékenyen növekedett, s a közgyűlés, midőn e felett őszinte örömeinek adott kifejezést, jegyzőkönyvileg fejezte ki osztatlan elismerését az igazgatóság, felügyelőség és választmány, valamint a derék, szorgalmas és lelkiismeretes tisztviselői kar iránt.

A közgyűlésen Baksay István kir. tanácsos elnökölt, ki e tisztét évek hosszu sora óta páratlan tapintattal s a részvényesek évenként újra megnyilatkozó elismerése mellett tölti be. A jegyzői tollat Dr. Szabó Samu betegsége folytán Nagy Ferencz vette.

A közgyűlés örömdetes tudomásul vette az igazgatóságunk a múlt év üzletéről gondosan összeállított jelentését, mely szerint forgalom volt: bevétel 5.540.492 frt 58 kr., kiadás 5.501.748 frt 90 kr., készpénz 38.743 frt 68 kr. A jövedelem kimutatás évi bevétele: 176.581 frt 64 kr., kiadás 130.354 frt 87 kr. Tiszta nyereség: 46.226 frt 77 kr., melyből részvényenként 22 frt, összesen 26.400 frt fizetendő osztalékként, veszteségre 789 frt, tisztí nyugdíj alapra 578 frt 57 kr, a póttartalék tőke gyarapítására 14.000 frt, jutalmazásokra 1250 frt, jótékony adományokra 900 frt fordítottak.

A jelentés őszinte s jól megérdemelt elismeréssel emlékezik meg az intézet közkedveltségnek örvendő mindenkor lelkiismeretes és ügybuzgó pénztárnokáról: Lengyel Samuról, ki az intézetnek negyedszázad óta tisztviselője.

A felügyelő-bizottságnak a számadások megvizsgálásáról és helyességéről tanuskodó jelentését szintén tudomásul vették, s az igazgatóságból sorrend szerint kilépő tagokat: Dapsy Józsefet, Horváth Jánost Institórisz Endrét, Nagy Ferenczet és Tibély Zsigmondot újra bevalasztották. — Hasonlóképen megvalasztotta újra a közgyűlés a felügyelő-bizottság eddigi tagjait, ezek: Baksay István, Bodor István, Dr. Löcherer Tamás, Stech Kálmán, Id. Süteő István és Dr. Szabó Károly. Végül napibiztosokká választották: rendes tagok: Cseh István, Eszényi Gyula, Ethey Frigyes, Fábry János, Fülöp Benjamin, Gaskó János id., Gaskó János ifj., Kármán Aladár dr., Kerekes Dezső, Kres József, Lengyel Pál id., Lengyel Pál ifj., Matócsy Pál, Paczek Emil, Róth Lajos, Soós Ferencz építész, Süteő István ifj., Szabó József mérnök, Szabó József cipész, Szabó Károly, Széplaky Lajos, Szöllösy István kántor, Veres Samu dr., Zehery István dr. Póttagok: Badinyi Gyula id., Benyo Lajos, Hamaliár Lajos, Kemény Bertalan, Lengyel Iván, Ráróssy Gyula dr.

A közgyűlésen Fábry János és Süteő István tettek indítványokat. Előbbi a jelentéseknek a zárszámadásokkal együtt való kinyomtatását, utóbbi az igazgatóság nagyobb díjazását és a napibiztosok díjának felemelését ajánlotta. Mindkét indítvánnyal az igazgatóság foglalkozik majd.

A közgyűlés az elnök zárszavai után déltájban ért véget.

A Gömörmegyei Nép- és Iparbank másnap febr. 25-én a Három Rózsa nygytermében tartotta közgyűlést, melynek vezetésére a részvényesek osztatlan bizalma folytán Nagy Ferencz kéréstett fel, ki e tisztet már előző években is tapintatosan töltötte be.

A részvényesek figyelemmel hallgatták és örömdetes tudomásul vették az igazgatóság jelentését, melyből kitűnik, hogy ezen intézet üzletkörében az 1897-ik évben érvényesített minden egyes üzletágnál a teljesen reális természetű emelkedés mutatkozik. Mig ugyanis az üzleti forgalom 44.174 frt 07 krral emelkedett az előbbi év forgalma fölé: mig az előző évekhez viszonyítva: a betétek összegénél 24.782 frt, a váltó üzletnél 43.544 frt, a viszleszámított váltóknál 19.474 frt, a jelzálogoknál pedig 17.170 frt emelkedés mutatkozik, — addig az üzleti nyereségnél is 2501 frt 87 kr. szaporulat mutatkozván, a lefolyt évi üzlet mérlege 19660 frt 91 kr. tiszta nyeresémmel zárattott le. Melyhez a megelőző évi maradványt 232 frt 29 krt hozzá adva 19893 frt 20 kr. lesz a múlt évi nyeresémmel. Ebből 659 frt 45 kr. levonásba hozandó, a nyugdíjalaphoz 192 frt 50 kr. esatolandó, a felmaradó 19041 frt 25 kr. tiszta nyereségből a részvényeseknek részvényenként 5 frtjával 15.000 frt adatik ki. A tisztviselők jutalmazására 500 frt. Jótékonycélra pedig 315 frt fordítottak. Végre tartalékalaphoz 2.650 frt esatolták, a felülmaradó 576 frt 25 kr. az 1898. évi nyeresémmel számlájára vitetik át.

A felügyelő-bizottság jelentését szintén tudomásul vette a közgyűlés, s a felmentvényt megadta.

Ezután a választások következtek. A felügyelő-bizottság tagjaivá újból megvalasztották a régiéket: Baksay József, Bodor István, Institórisz Endre, Nagy Ferencz és Dr. Szabó Samu.

Napibiztosokká választották a következők: rendes tagok: Barányi Gusztáv, Benyo Béla, Csapó János id., Csapó János ifj., Cseh István, Cseh János, Eszényi Gyula, Fábry János, Fülöp Benjamin, Kármán Aladár dr., Kemény Bertalan, Kerekes Dezső, Kovács István, Kozák István, Kres József, László János, Lévy István, Róth Lajos, Soós Ferencz timár, Soós Ferencz építész, Szabó János Kriston, Szabó József cipész, Szabó József mérnök, Széplaky Lajos, Szomolnoki Antal, Szöllösy István kántor, Törköly József, Varga István, Veres Samu dr., Zachar Gusztáv; póttagok: Csapó József, Czinke István, Kovács István ifj., Paczek Emil, Simon János ifj., Szabó István timár.

A közgyűlést az elnök szép szavakkal zárta be.

A népkönyha bezárása.

A megnyitás felemelő, szép ünnepély volt! Fényes előkelő közönség gyűlt volt össze december 1-jén a Zoldfa szegényes konyháján, hogy üdvözölje a testet iltó eszmét! Öröm ragyogott a megjelentek arczán, örömkönnök peregtek a pártfogoltakén. Ragyogó napsugár csillogott künn a hőmezőn és a sötétlő, suttogó fenyvek ágain, melyeknek alján az első ingyen-ebédet költé el 40 éhez. S e szép, vidám nap óta immár 3 hónap röppent el: a népkönyha fenntartására kitűzött idő immár lejárt: Márczius 1-jétől a helyiség már másoké.

Hétfőn délelőtt, 11 óra felé az utolsó ebédre sereg-

lett egybe az éhező csapat: nyomorult aggok, szerencsétlen gyermekek! S az utolsó időben már eléggé vidám és élénk sereg most néman, szefüve húzódt meg a könyha falai körül; a legtöbbször szemét és arezát a közeli váls fájdalma könyekkel borította el. S a néma könnyek ezen fájdalmát a *bezárasra* szép számmal egybegyült nőegyleti tagok is mélyen átéreztek: sok bájos szempilla nedvesült át a részvét könyvesepjeitől!

Fél 12-kor *Baksay* István kir. tanácsos, a nőegyletnek fáradhatatlan titkára kilépett a meghatott körből s szívének egész melegével mondott köszönetet a hölgyeknek nemes buzgóságukért, mely e népkönyhat létesítette. Három hónappal ezelőtt, ugymond, aggódo szívvel nézett a felmerült szép eszme jövője elé: félt a nehézségektől, melyekkel a kivétel fenyegetett. De a hol legnagyobb az ínség, a szükség, ott van legközelebb az Isten, elküldte az ő angyalait, a kik részvevő szívük sugallatát követve, semmi fáradozástól vissza nem riadva, az eszmét megvalósították! A *népkönyha* három hónapon át volt a női jótékonyág nemes oltára: emléke egy a nőegylet, mint a város naplóiban örökké élni fog, sőt *őz. Liska Józsefné* pártatlan s követésre méltó bőkezűsége már jövő fennállásának is szilárd alapot vetett! Dícsőség, a *hölgyek* dícsősége e szép credmény! Ugy a maga mint a pártfogott gyermekek és aggok nevében is az Isten áldását kéri mindannyiokra és kiváltképpen a népkönyhának buzgó *igazgatónőjére*. Ekkor *őz. Liska Józsefné*, ismeretes szerénységével a köszönetet, a dícsőséget mindazokra kiterjeszti, a kik úgy adományokkal mint buzgó fáradozásaikkal és támogatásaikkal lehetővé tették a népkönyhának sikeres működését. Szívesen, örömmel segítettek a szenvedőkön; csak azt óhajtja, hogy a pártfogott gyermekek halásák legyenek s szorgalmukkal és jó viselettel méltóak a pártolásra a jövőben is!

S ime, a nagyobbak közül kiválik egy fiú s a meghatottságtól remegő hangon igyekszik megköszönni az élvezett jótéteményt, de hangját zokogás fojtja el s alig-alig képes befejezni mondatát. Utána előront egy jóval ifjabb, arczán és bátor hangján érzik a gondtalan gyermekkor, mely még nem érti, alig fogja fel a szenvedést, a nyomort. Ez is köszön s szentül fogadja, hogy mindannyian mindenkor halásák és jók lesznek!

Buzgó ima után most mind neki esnek a telt tárlaknak, melyekben pompás esipetkevelés, majd bárány-pörkölt hívogatta őket, az éhezőket. Orczáik lassan újra felvidulnak, kipirulnak; felelik, hogy holnap immár nem várja őket ily józú ebéd! S az egybegyült gyöngéd hölgyek közül egy sem meri, egy sem akarja őket a holnapra, az eltúltással elbúsítani: egymás után tűnedeznek el a megható kép elől, ajkaikon a szívalomnak egy-egy szomorú sóhajával. S a természet is, mintha velök együtt szomorkodnék, elborult: sűrű, nedves köd takarja el az eddig mosolygó, tavaszi napot s a „Széchenyi-kert” sötétzöld fenyvei is oly szomorún tekintenek a távozók után; vidám suttogásuk elhalt e napon: február 28-án, s az ágaikról alá pergő esősepek talán könnyek voltak?!

Azonban ne szomorkodjunk, ne könnyezünk! A gondviselés továbbra is örökdíni fog a szerencsétlenek felé. — Ime már is újra megjelentek jótévi angyalai: *Fülöp Béni, Liska Józsefné, Máriássy Lászlóné, Molnár Lajosné, Samarjay Jánosné* és *Stolcz Mártonné* urnok egy-egy legszegényebbnek ellátását magukra vállalták!

Hirek és vegyesek.

Márczius 15. Vármegyénk és városunk hivatalos és társadalmi előkelőségei napok óta serényen foglalkoznak azzal, hogy a magyar szabadság hajnalának 50 éves jubilaris ünnepélyét méltó fényvel, impozáns ünnepelje meg a megye és város. Társadalmi és kulturális intézményeink két valóban hivatott faktora: a Kaszinó és Polgári olvasókör állott a mozgalom élére, s a vármegye hivatalos vezetőivel együtt már a részleteket is megállapították. — E szerint márczius 15-én a házak fellobogozására és külső díszítésére a lakosságot felhívják. Reggel mind a négy templomban ünnepi istentisztelet lesz, melyen az összes hivatalos és társadalmi intézmények testületileg megjelennek. Ezután a vármegyeház nagyeremében díszközgyűlés tartatik, melyen *Bornemisza* László alispán alkalmi szónoklatot mond. — A közgyűlés után ugyancsak a megyeház nagyeremében a Kaszinó és Polgári olvasókör a két elnök elnöklése alatt együttes közgyűlést tart, melyen az ünnepi szónok *Farkas* Abraham lesz, s közre fog működni a Polgári olvasókör dalárdája is hazafias dalok éneklésével. A közgyűlés befejeztével a Három Rózsa nagyeremében ünnepi bankettre gyülekeznek, s mint a legjobb forrásból értesülünk, az ebéd d. u. 2 órakor kezdődik s egy teríték ára 2 frt (beleértve a bort és zenét is). A résztvevni szándékozók figyelmeztetnek, hogy az ebédre *Barna Imre* városi kapitánynál folyó márczius hó 12-ig lehet jelentkezni. — Később érkező jelentkezések nem lesznek figyelembe vehetők. — Délután a főgyimnasium ifjusága zenés körmenetet rendez, s a tornacsarnokban szokásos ünnepélyt tartja meg, melyen zene, szavalat és felolvasás fogja élvezetessé tenni az ifjusági ünnepélyt. Ezek az eddig megállapított részletei a nagyszabású ünnepélynek, melylyel vármegyénk és városunk hazafias és lelkes lakossága márczius Idusának felszázados évfordulóját méltó módon fogja megünnepelni. A Kaszinó és Polgári olvasókör együttes rendezése, mely folyó hó 1-én tartotta első értekezletét, meg a részleteket tárgyalni fogja, s a esütörtökön megjelenő Hivatalos Ertesítőben a vármegye közönségével az ünnepély programját az alispán hivatalosan is közölni fogja.

Hymen. *Csorbits* László, okleveles mérnök, a báró Radvánszky-féle sajo-kazai közbányáknak vidékiszerte közkedveltségben álló gondnoka — ki a bányász kongresszuson városunkban résztvett — eljegyezte *Balogh* Mártha kisasszonyt, almás Balogh Sámuel nyug. miniszteri osztály-tanácsosnak, serkei földbirtokosnak szép és műveltekkü leányát.

Laktanya-szemle. Mult szombaton *Láner* Győző, honvédelmi miniszteriunhoz beosztott vezérőrnagy városunkban tartózkodott s megszemlélte a laktanyákat. Az állomástól befelé jöve, első sorban a Huszár-téren levő kaszárnyát nézték meg, s a táborkok ezt minden tekintetben megfelelőnek találta a legénység elhelyezésére. Az

ugynevezett „Zöldfa” laktanya ellen — melyet ezután tekintett meg — alapos kifogásai voltak, s azt a katonaság ezéjaira egyáltalán nem találta megfelelőnek. A miniszterium által kiküldött vezérőrnagy semmiféle ígéretet nem tett katonaságnak városunkba való helyezésére nézve, s sajnosan kell regisztrálnunk a legbiztosabb forrásból származó információk alapján, hogy ez idő szerint egyáltalán semmi kilátásunk nem lehet arra nézve, hogy katonaságot kaphassunk. Pedig elmondhatjuk, hogy vármegyénk és városunk primipilusai talán sohasem fáradoztak annyit, mint épen ez ügy érdekében, s igazán nem rajtuk mulik, hogy buzgó fáradozásuk sikertelen. A generális — kísérőjével s a szemlén résztvett alispánnal, polgármesterrel, főjegyzővel és alkaptánnyal együtt a katonaság ügye iránt melegen érdeklődő főispánnal Hámos Lászlónál ebédelt s a délutáni vonattal visszautazott Budapestre.

Esküvő. Rozsnyón folyó hó 2-ikán esküdött örök hűségét *Dr. Róth* Dezső mezőkövesdi jóhirű ügyvéd. *Dr. Gutlöhn* Henrik vármegyei tb. főorvos szép és művelt leányának *Boriskának*. Zavartalan boldogság kísérfi frigyüket.

Eljegyzés. *Grósz* Mór léhi-pusztai, városunkban is jól ismert, földbérlő szép és művelt leányát: *Ilonát*, folyó hó 2-án eljegyezte *Pollatsék* Rezső balassagyarmati kereskedő. Állandó boldogság legyen osztályrészüik!

Kinevezés. A pénzügyminiszter a Kössy Dezső Temesvárra áthelyezése folytán megüresedett állásra *Szabó* Dénesét nevezte ki a helybeli pénzügyigazgatóság számosztályához számtiszté.

Elöléptetés. A pénzügyminiszter *Pintér* Endre pénzügyi fogalmazót a X-ik fizetési osztály 1-ső fokozatába léptette elő.

Anyakönyvi kinevezés. A helygyminiszter Gömör Kishont vármegyében a kraszna-horka-várallyai anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé Klekner Károly helyettes körjegyzőt nevezte ki és őt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötéseknél való közreműködéssel is megbízta.

Névmagyarosítás. Haas Ignác kokovai lakos „Havas”-ra magyarosította meg a nevét.

A polgári olvasókör új választmánya febr. hó 28-ikán tartotta első ülését *Rábely* Miklós elnöklése alatt. Az ülésen a tagok csaknem teljes számban megjelentek, s az elnök szép üdvözlő beszéde után megválasztották házagnagynak *Ifj. Kovács* Istvánt, s tárgyalták a márczius 15-iki jubilaris ünnepély módozatait, s e tekintetben örömmel hozzájárulnak a kaszinó tervezetéhez. A rendezésre egy tiztagu bizottságot küldött ki a választmány, s a bizottság a kaszinóval közösen állapítja meg a részleteket. A választmány köszönettel vette örvendetes tudomást *Dr. Cziner* Miksa vál tag bejelentését hogy kisorsolt egy darab és még ki nem sorsolt három darab kötvényét a körnek visszajándékozza. Az ülés az elnök zájós elterelésével ért véget.

Kinevezés. A rimaszombati pénzügyigazgatóság *Hrencsik* Kálmán adóhivatali díjnokot, a nagy-rőzei m. kir. adóhivatalhoz segélydíjas gyakornokká nevezte ki.

A sorozás vármegyénkben ma, márczius 2-ikán veszi kezdetét, s tegnap már Tornallyára érkezett a bizottság. Vasárnap — 6-ikán Városunkba jön a sorozó-bizottság, s 7-ikén itt kezdő Rimaszombat városa az állítást, 8, 9, 10, 11-ikén a rimaszombati főszolgabírói járás, 12, 14, 15, 16-ikén a rimaszécsi járás állítja elő hadköteles legényeit. 17-ikétől április 12-ikéig szünetel a bizottság; aztán április 14-től április 30-ig a többi járásokban folytatja működését.

A miskolczi kereskedelmi és iparkamara 1898. évi márczius hó 7-én (hétfőn) délután 3 órakor, emeleti nagyeremében közös ülést tart.

Közgyűlés. A rimaszombati izr. Chevra-Kadisa temetkezési egylet f. hó 1-én tartotta évi közgyűlését *Bródy* Bertalan elnöklése alatt a tagok élénk érdeklődése mellett. A közgyűlésen az eddigi elnök három évre újra választott. A választmány megalakítása és az egylet vagyoni viszonyainak, költségvetésének tárgyalása is a közgyűlés tárgyát képezték. Este Kosiner Vilmos vendéglőjében kedélyes társas vacsora volt, melyen *Singer* S. Leo főrabbi mondott szép pohárköszöntőt.

Márczius 15. Tiszolozon. Márczius idusának felszázados évfordulóját Tiszoloz hazafias lakói is megünnepelik. Az erre vonatkozó s lapunkhoz küldött felhívás így szól: Polgártársak! 1848. márczius 15. — 1898. márczius 15. Szabadságharcunk ragyogó napjának felszázados évfordulója közelg! Magyarországnak szeretett hazánk hű fiait ábitattal várják a nagy nap évfordulóját. Mindenki készül a szent nap méltó megünnepelésére! Tiszoloz nemes polgárai! Hű fiait vagyunk mi is szeretettel hazánkhoz. Ne maradjunk hátra, siessünk mi is megünnepelni e nagyjelentőségű napot, a mely napon fennlobogtatott zászlón a szabadság, egyenlőség, testvériség igéinek szentháromsága ragyogott. Mindnyájunk ünnepe ez, vallás és nyelv különbség nélkül, hiszen atyáink erős karja emel-e oly magasra a hármás jelvények e magasztos symbolumát, mely egész Európát bámulatra és tiszteletra ragadta! Fel Polgártársak! Csatlakozunk az ünneplőkhoz s tegyük ez ünnepet megjelenésünk által minél impozánsabbá! Az ünnepe a városi vendéglő nagyeremében tartatik. Kezdeté este 7 órakor. Programm: 1. „Nemzeti himnus” ének, zenéjét szerző: Beliczay Gyula. — 2. „A ledőlő szobor” Petőfi S.-tól, szavalja: Kahle Anna. — 3. „Talpra magyar” ének, zenéjét szerző: Hubay Jenő. — 4. „Alkalmi beszéd” tartja: Hegedűs Zoltán. — 5. „Szülőföldem” ének, zenéjét szerző: Erdődy Ernő. — 6. „A magyarokhoz” Berzsenyitől, szavalja: Dianiska Mariska. — 7. „Isten áld meg a magyart” ének, zenéjét szerző: Erkel Ferencz. — Belépődíj nincs. — Az ünnepe után közvacsora lesz, melyre egy teríték 70 kr. — Vacsora után táncz, reggelig. A „magyar kaszinó” tagjai, mint rendező-bizottság.

Kisorsolt kötvények. A rimaszombati polgári olvasókör házalapjára kibocsátott kötvények közül február hó 27-én *Szabó* György polgármester ellenőrzése mellett negyven darabot kisorsoltak. Ezeknek számai következők: 405, 672, 282, 71, 847, 513, 588, 734, 479, 662, 505, 716, 284, 673, 245, 129, 9, 274, 57, 308, 170, 656, 996, 313, 750, 247, 306, 674, 475, 757, 216, 279, 705, 311, 780, 360, 788, 947, 184, 540. A kötvények tulajdonosai beválthatják a kisorsolt kötvényeket *Rónay* Gyula pénztárnoknál.

Jubilaris emlékérem. A magyar király uralkodásának tészázados évfordulója alkalmából emlékéremet alapított, mely az összes katonai állománybeli csoportok és rangfokozatok mindazon személyeinek adományoztatik, kik 1848 év december 2-ától 1876. év december hó 2-ig bezárólag terjedő időben a cs. és kir. közös hadseregben, a haditengerészetnél, a m. kir. és cs. kir. honvédségnél vagy esendőrségnél ténylegesen szolgáltak. — Ennélfogva városunk polgármestere falragasztok útján felhívja a város területén tartózkodó fenti évtől szolgált katonaviselt egyéneket, hogy a rendőrkapitányi hivatalban bejegyzés végett f. év márczius 15-ig jelentkezzenek. Megjegyeztetik, hogy az 1876. évtől 1898-ig sorozott egyéneket a katonai hatóságok fogják kimutatni.

Sikerült táncmulatság. Nagy-Rőzei f. hó 22-én az ottani önk. tüzoltó-egylet Tóth Kálmán névű népszerűsége alatt sikerült táncmulatságot rendezett. — A bevétel 218 frt 50 kr. volt, a négyeseket 60 pár tánczolta. A mulatságon pompás jó kedv uralkodott. A védnőkné gyönyörű kék selyem ruhát viselt, elegáns és a mellett nyájas és előzékeny modorával mindenkit meghódított és pompás víg kedélyével felvillanyozta az egybegyült társaságot is. A mulatság után másnap, a védnőkné házában egész napon a rendezőség kedélyesen folytatta a dártdót, s egy a ház ura, de különösen bájos neje szeretetreméltóságával és szívélyes előzékeny modorával e mulatságot örökre felejthetlenné tette. Felülfizettek a mulatságon: Tóth Kálmán 30 frt, Stefancsik Károly 5 frt, Tóth Kálmán 4 frt, Dr. Hozázy Ferencz 3 frt, Píker és Politzer, Major J. gyáros 2—2 frt, Dr. Posevitz Albert, Stefancsik Márton, Farkas György 1—1 frt, ifj. Bartha Dániel 50 kr. összesen 49 frt 50 kr. A felülfizetőknek szíves adakozásukért ez uton köszönetet nyilvánít a rendezőség.

Az élelmes cucilista: Borsos János pokorági lakos a rozsz gazdasági viszonyok által roppant nyomorba jutott. Ő azonban erre az orvosságot nem a nyomorban kereste, hanem vett egy nagy zsákot s telerakta pipaszárral. Ezzel lement a nagy alföldi gazdagok faluba. Minden faluban beállított egy jobb módu gazdához, s ott azt adta elő, hogy dolgait erre hozták, de meg nem állhatta, hogy emlékül ne adjon egy pipaszárt régi ösmérsének. Ez a nagy figyelem úgy meghatotta a gazdát, hogy fényesen megvendégelte és bőségesen ellátta szalonával. Így telett a pokorági gazda 3 hónapon át, és szerzett össze 57 kiló szalonát és 45 frt készpénzt. — Most hazajött, nem földet osztani, de tavaszi munkát keresni és elélni a 45 forintot és 57 kiló szalonát. — Ez már egy életre való egészséges szocialista. — a ki a szocialis forradalomnál többre becsüli a furfangot.

Temető-irtás. E czímmel s „Egy szemtanú” aláirással vettük Palfalából a következő sorokat: „Palfala község lakossága megbotránkozással értesült február hó 24-én a temetőben lévő táknak kiirtásáról, a melyet az elhunytak iránti kegyelet és tiszteletből a jobb érzésű lakosság sok fáradság és ápolgatással tudott csak a száraz és köves talajban felvenni. Midőn ezt tisztelt szerkesztő urnak a „Gömör Kishont”-ban leendő közlés végett beküldöm, teszem ezt azért, hogy ezen minden jobb érzésű, elhunyt kedveseik emléket kegyelettel őrző ember társunk előtt, kik ezen pusztítást a palfalai temetőben meglátják, ezt ne Palfala község határozatának, hanem csak a presbitérium néhány tagja elfogult rendelkezésének tulajdonítsák.

A Zoltán-féle csukamájolaj kedvező hatásáról az orvosi kar igen előszerőleg nyilatkozik, mert tudva levő dolog, hogy e készítmény teszi lehetővé az áldásos gyógyszer használatba vételét, s különösen szükséges, hogy meghonosodjék nálunk is az az angol divat, hogy gyermekeink 2—3 éves korukban csukamájolajat igyanak s ezzel a sok serophuloticus bántalom kifejlődése meggátolható. A gyermekeket erőteljessé csak e szer neveli. Főraktár: Stech Lajos gyógyszerárban, Budapest, V. Nagykörnyet-utca 25. szám, hol üvegenként 1 forintért kapható.

Földosztás a Rákóczy-szabadságharc leveretése után. Az „Athenaeum” r-társaság kiadásában megjelenő „A Magyar Nemzet Története” című tíz kötetes nagy munkának (millenniumi kiadás) nyolcadik kötetéből, melynek czíme: „A restauráció kora” (1712—1815), most újabb három és pedig a 145., 146., 147-ik számú füzet került a könyvpiaçra. A kötet jeles írója *Marczali* Henrik ezekben a füzetekben épen Magyarország belső állapotainak leírásával foglalkozik a Rákóczy-szabadságharc leveretése után. A fejedelem és hívei száműzetésbe mennek. Minden néven nevezendő jószágait lefoglalja az államkincstár. A királypártiak erőszakkal betolakodnak az elhagyott birtokokba, a melyekre a kincstár teszi rá a kezét. Ezekből a konfiskált birtokokból bőven kitelik a királypártiak tántoríthatlan hűségének megjutalmazása. Legnagyobb igényvel lépnek fel természetesen a német urak és a Rákóczy elpártolt vezérei. Azt lehet mondani, hogy a nagy urak újból felosztják maguk között Magyarországnak uradalmait. A külföldiek a földosztás tekintetében körülbelül olyan módon járnak el, mint Kolumbus után az éhes és kincssozomjas spanyolok a felfedezett Amerikában. Az akkori birtok- és vagyoni viszonyokra jellemző, hogy a mai nagy, milliókat érő uradalmakat akkor potom 25—50 ezer firtokért kapták meg, de tulajdonképpen ezt sem fizetik le készpénzben. Ugyanis a király a rebellió leveretése után híveit pénzádományokkal akarja kielégíteni és kincstári utalványt osztogat nekik. Persze pénz a legkevesebb akkor is, és így a kincstár folyton üres. De ott vannak a fiskus által lefoglalt rengeteg uradalmak. A pénzalvány fejében kapnak tehát földet, melynek értékét a részrehajló, megvesztegethető kincstári emberek határozzák meg. Így jut némely család óriási uradalmához jóformán ingyen. Roppant tanulságos ennek a korszaknak minden mozzanata, mivel most vetik meg számos, később tekintélyes szerepet betöltő család hatalmának, dúságának alapját. Ezekhez e füzetekhez pompás műmellékletek vannak csatolva. A műmellékletek közül kiemelendők: „A M. Nemzeti Múzeum vezéralakjai”, *Than* Mór festménye a Múzeum lépcsőházában; „József trónörökös mint hadvezér” egykoru metszet; „Károlyi Sándor”, egykoru festmények, mely gróf Károlyi Mihály tulajdonára, remek kivitelben előállított színes hasonmás; „Gróf Pálffy János nádor” egykoru festmény; „I. Ferencz eszászár koronázási díszben”; „József nádor” — mind egykoru festmények után. Minden füzet ára 30 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

A magyar nép multja és jelene. Irta Benedek Elek. Forrong a föld népe, vészhirek száguldoznak be az országot. És azok, a kik nem merültek el a multak krónikáiba, új jelenségekben bámulják a történeteket. Pedig régi dal ez... Im előttünk Benedeknek könyve. A mint olvasunk, olvasunk benne, egyszerre csak úgy rémlik, mintha nem is rég letűnt századok történetét beszélné írja, hanem a jelen bajairól, nyomorúságairól szólana. Ép így forrongott a földnek szegény népe és ép így száguldoztak a vészhirek... Ismerne kellene minden magyar embernek a forrongások és lázadások történetét a multban, hogy akkor, mikor olvasásra kerül a sor, ne kapkodjunk idegesen és legfőképpen azért, hogy megismerjék az okokat és körülményeket, melyek a népet már annyiszor kisodorták nyugalmából már elege arra törekedjünk, hogy ilyen okok és körülmények ne ismétlődhessenek. Benedek mélyen belelátott a néplázadások pszichológiájába és finom kézzel bontogatta szét ama szálat, melyek a nagy parasztzűdülésekké gabalyodtak össze. Ha Benedeknek e nagyszabású munkája mindenkor élvezetes és tanulságos olvasmány, úgy kétszeresen ez mostanában, midőn az egész nemzet figyelme újra a nép felé fordul, midőn a békés falvak levegőjét a harszó vágy, a gyűlölet, az elkeseredés tüze hevíti át és midőn mindenek a gyógyítás, a csillapítás eszközeiről gondolkoznak. A multak ismerése egyik biztosítéka a jövő felvirágoztatásának. És azt, a ki a nép multját, történetét, jellemét és lelkét mint hű tükörben akarja látni, nem is segíthetjük jobb forráshoz, mint Benedek új könyvéhez, melyhez most jelent meg a 8. és 9. füzet. Az egész mű, melyet az Athenaeum bőséggel közre, 40 füzetből fog állani; egy-egy füzet ára 30 kr.

Nyilvános számadás. Nehány helybeli műkedvelő gyermek által folyó évi február hó 17-én Rakottyay Danó urnál megtartott jótékonykezelésű műkedvelői színi előadásból bevetel volt 3 frt 70 kr., kiadás 1 frt 60 kr., maradvány 2 frt 10 kr. — Felülfizettek: Králik Beláné 20 kr., Dollák Rezső 20 kr., Pásztor P. né 10 kr., Soós Ferencz ifj. 10 kr., Tóth Gusztáv 10 kr., Rakottyay Lajos 10 kr., miadössze 80 kr. — Midőn a műpártoló közönségnek a rendezőség köszönetet mond, ezuttal tudomásul hozza, hogy a 2 frt 10 kr. maradványösszeg, mely a Tompa-szobor javára fog beszolgáltatni, a közkívánatra folyó évi március 6-án fentjelzett helyen megtartandó gyermek színelőadás utánig a rendezőség pénztárnoka őrizetére bízott.

Nyilvános számadás. A rimaszombati kereskedő ifjak egylete által 1898. február hó 20-án rendezett zártkörű táncmulatság bevétele volt:

belépi díjakból	165 frt — kr.
felülfizetésekből	90 frt 70 kr.
összesen	255 frt 70 kr.
A kiadás volt	187 frt 30 kr.

tiszta jövedelem 68 frt 40 kr.
 Felülfizettek: Dr. Csesznok Pál 9 frt, özv. Miskolczy Istvánné 5 frt, Lakner Emil, br. Podmaniczky Béla, Dr. Szeless Ödön 4—4 frt, Dr. Czimer Miksa 3 frt, Bródy Bertalan, Holländer Lajos, Jellinek Bertalan, Kohn Albert, Weisz Dávid 2—2 frt, Schlesinger Mór 1 frt 20 kr. Braun Gyula, Csillag Jenő, Dickmann László, Eckstein Samu, Dr. Fráter Samu, Gömöri Ede, Gömöri Miksa, Hecksch Bertalan, Hoselitz Salamon, Dr. Kármán Aladár, Káthona Géza, Kenyeresi József, Kohn László, ifj. Kohn Samu, Krausz Bernát, Krausz Simon, N. N., Pappszász József, Rábely Miklós, Reiner László, Róth Géza, Schwarz Arthur, Schwarz Pál, Vályi Ferencz 1—1 frt, Berger Adolf, Deutsch Mór, Erdélyi János, Farkas Samu, Fráter József, Ifj. Hollósy József, Jellenfi Márton, Kiovszky Viktor, Kohn Adolf, N. N., N. N., N. N., Schwarz Mór, Steiner Samu, Spitzstein S. 50—50 kr. Beküldötték: Dickmann Ignác 5 frt, Dr. Bleyer Leo, Gellmann Samu, özv. Gottlieb Jakabné, Hamaliár Lajos, Lefkovits Ferencz 2—2 frt, Lévai Izsó, Nyisztor Antal 1—1 frt összesen 90 frt 70 kr.

Felelős szerkesztő: LUKÁCS GÉZA.

Magán-hirdetések.

Foulard-selyem 65 krtól 3 frt 35 kr-ig méterenként — japáni, kínai stb. legújabb mintázatok és színekben, valamint fekete, fehér és színes **Henneberg-selyem** 45 krtól 14 frt 65 kr-ig méterenként — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban. **Privát-fogyasztóknak postabőr és vámentesen** valamint házhöz szállítva **mintákat pedig postafordultával** küldenek **Henneberg G. selyemgyáral** (cs. és kir. udvari szállító) **Zürichben.** Magyar levelezés. Svajczba kétszeres levélbélyeg ragasztandó

Kiadó lakás.

Rimaszombatan a Kossuth-utcai **Osvald-féle emeletes ház** földszinti része bolttal **május hó 1-ére** bérbe kiadó. — Bérleni szándékozók ugyanott a tulajdonosnővel értekezhetnek.

Sömör betegséget:

száraz, vizenyős, pikkelyes sömört (Plechten) s az e bajjal együtt járó, csaknem kiállhatatlan „**börviszketeget**“ jótállás mellett még a leg súlyosabb esetekben is, alaposan gyógyít a „**Dr. Hebra sömörirtó**“-ja. Külső használatra való, nem ártalmas — Ára hat forint o. e. előre beküldéssel (lehet levélbélyegekben is) vagy utánvétellel, mire a szállítást vám és bérmentesen teljesítjük. Cím: **St. Marien-Droguerie, Danzig.** (Deutschland.)

Fáklyák

a március 15-ike ötven éves évfordulójának megünnepléséhez kis és nagy minőségűek, a legjutányosabb áron, nagy mennyiségben kaphatók **Benyo László** mézeskalácsos és viaszgyertyaöntőnél **Rimaszombat Kmetty-utca 25.**

Felveszünk

1—3
 bármily állásu egyéneket **mindenütt**, sorsjegyeknek részletfizetés melletti eladásához. **Legkedvezőbb jutalék-feltételek.**
Első magyar iparbank váltóüzlete
BUDAPEST, Deák-Ferencz-utca 5. sz.

Lakás.

Rimaszombatan, a Rózsa- és Szentpétery-utcai sarokházam, (5 szoba, konyha, kamra, pincze, padlás). **1898. május hó 1-től** bérbe kiadó. 4—* **Kishonthy Gyula.**

Könyvnyomdász tanulól

egy 12—14 éves ifju — ki magyarul **helyesen írni** és jól olvasni tud — azonnal felfogadtatik. **Kínél?** megtudható e lap kiadóhivatalában.

Eladó bicikli.

Egy egészen jó karban levő bicikli jutányos áron eladó. — **Hol?** megtudható e lap kiadóhivatalában.

Hirdetmény.

65. sz. — Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX t-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszék 1897. évi 4263. számú végzése következtében **Dr. Krausz Gyula** javára **Stelkovics László** ellen 170 frt s jár. erejéig 1897. okt. hó 20-án foganatosított biztosítási végrehajtás utján lefoglalt és 870 frtra becsült löhere, igazságszerek, jármás-örökből álló ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

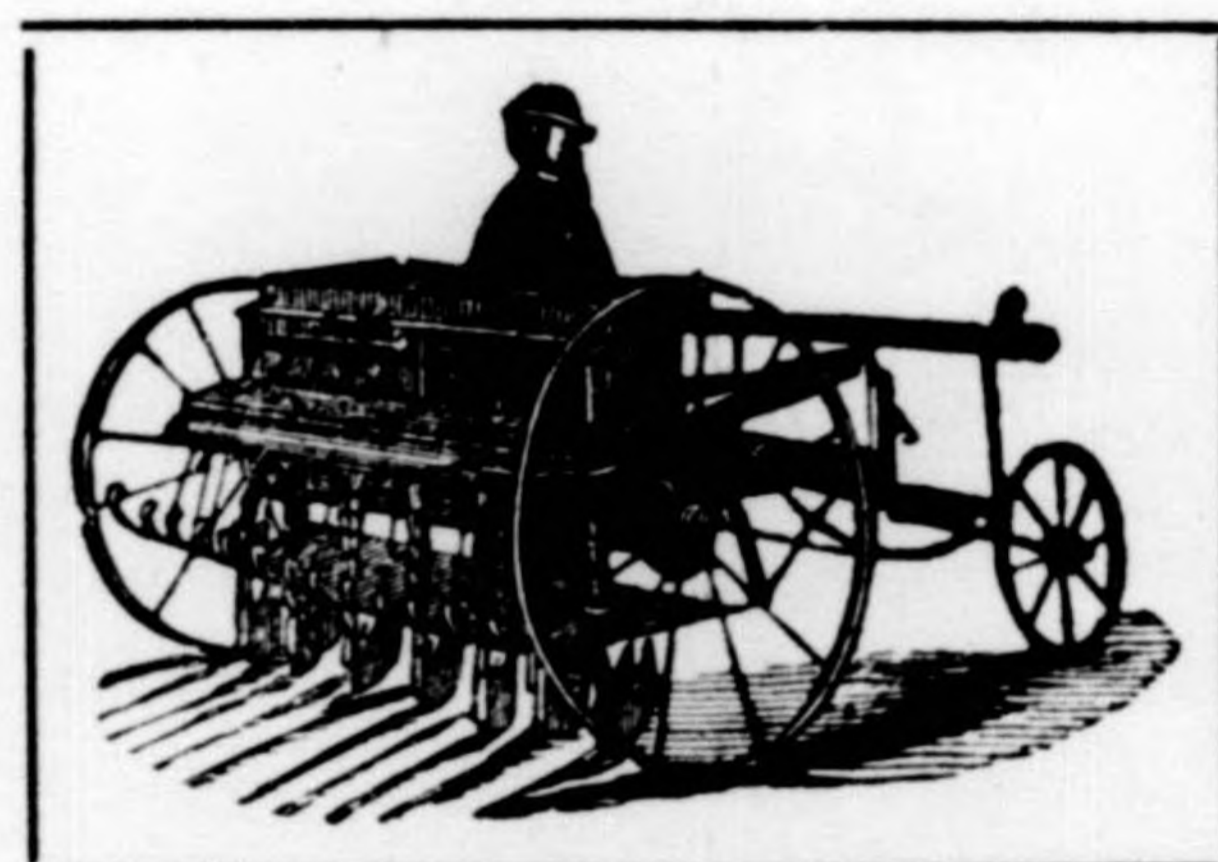
Mely árverésnek a rimaszécsi királyi járásbírósnak 327/1898. számú végzése folytán 170 frt tökekövetelés, ennek 1897. évi március hó 15-ik napjától járó 6% kamatai, eddig összesen 32 frt 08 krban bíróság már megállapított költségei erejéig Rimaszécsen a vásártéren leendő eszközlésére **1898-ik évi március hó 10-ik** napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t-cz. 107. és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáról is elfognak adatni. Rimaszécsen, 1898. évi február hó 22-én.

Kovács Géza, kir. bír. v. hajtó.

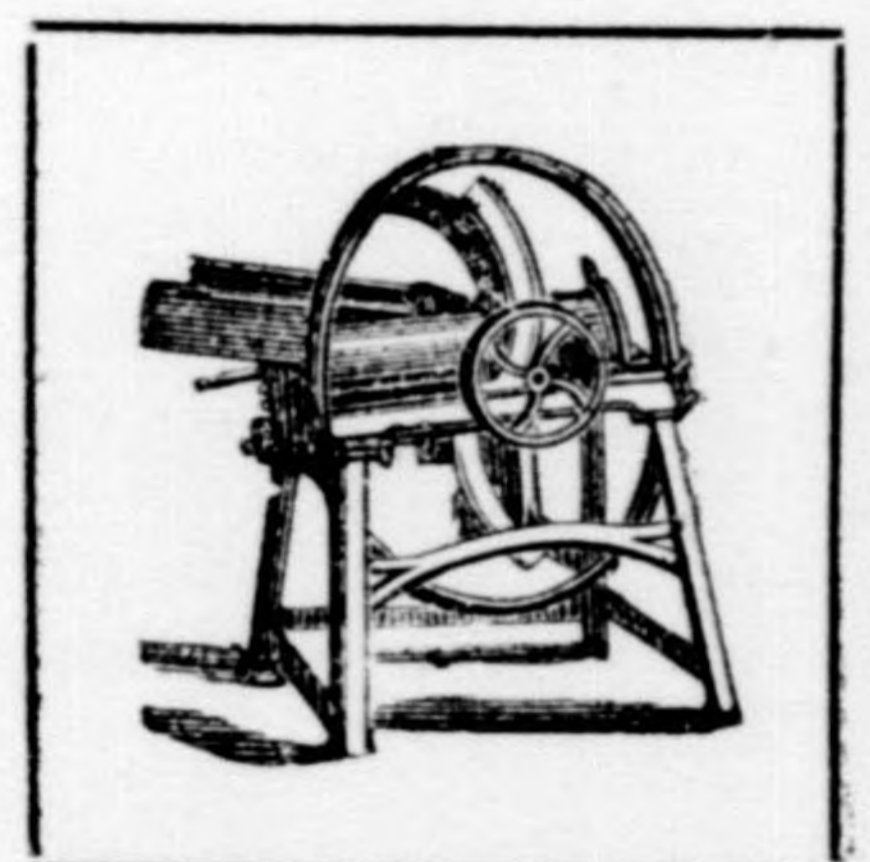
FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődeje Kassán, Vám-utca 11. sz.

Ajánlja a t. gazdaközségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával ezúlszerűen s gondosan gyártott jó hírnevű gépeit, nevetesen:

Sorvető gépeket,
Szóróvető gépeket,
Ekéket, Boronákat,
Hengereket, Lókapákat,
Tengeri morzsolókat,
Borsajtókat és szállózúzókat;
 továbbá mindennemű

Szivattyukat, gőzgépeket és gőzkazánokat, Szeszgyár-berendezéseket.
Gépeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban.
Gazdasági gépeink, képes-, valamint öntödénk gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

2—6.

A MAUTHNER-féle

hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett esomagokban, a törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb

fűszer- és vaskereskedésekben kaphatók.

A Budapesten, Andrassy-ut 23-ik szám alatt létező **MAUTHNER ÖDÖN** cég esakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen **friss és valódi** magvakért, a mely esomagok **ragasztva, a medve-ábrával és a Mauthner névvel** jelölve, úgy a mint a mellékelt rajz is mutatja.

4—8

MAUTHNER-féle magvak.

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
 Ültetés távolsága: 15—20 cm.
 Talaj minőség: jól trágyázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussaatzeit: und September.
 Pflanzweite: 15—20 Cm.
 Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.